

Advokaten Agneta

Agneta Gustafsson är advokat på Advokatbyrån Nywa. I Bil & Bostad svarar hon varannan vecka på läsarnas frågor kring juridik, avtalsrätt och bostadsköp.

Om organdonation

Hej Agneta, En vän drabbades för en tid sedan av en allvarlig sjukdom och avled då hon inte fick en ny lever i tid. För att hedra min vän och för att hjälpa andra har jag bestämt mig för vid min död donera organ. I vilka situationer kan donation göras och hur ska jag göra om jag vill donera?

Vänligen,
Frank

Hej,
Tack för din fråga. Jag beklagar din väns bortgång.

I Sverige har vi möjlighet att välja att donera organ och vävnader efter vår död. Nedan kommer jag för enkelhetens skull endast tala om "organ", men jag avser då även vävnader. Donation kan ske för transplantation eller till annat medicinskt ändamål såsom forskning.

För att donation av organ ska ske på ett tryggt sätt finns det flera lagar och föreskrifter som styr i vilka fall donation får ske. Av lagen (1995:831) om transplantation framgår bland annat att det är *den avlidnes inställning till donation* som styr om ingrepp får ske eller inte.

I Sverige avlider cirka 90 000 personer varje år. Frågan om donation aktualiseras endast vid en bråkdel av dödsfallen. Personen måste nämligen avlida på ett sådant sätt att sjukvården kan tillvarata organen direkt i samband med dödsfallet. Det är nödvändigt att donatorn *avliden i en total*

” För att säkerställa att din vilja att donera uppmärksammas bör du registrera dig som donator

hjärninfarkt medan han eller hon vårdas med respirator på sjukhus. Det är endast cirka 250 personer per år som avlider på detta sätt.

Hur blir du då donator efter din död? Det finns inget krav på registrering för att bli donator. Inte heller krävs att ditt medgivande ska ha särskild form. Även muntliga medgivanden accepteras. För att säkerställa att din vilja att donera verkligen uppmärksammas bör du registrera dig som donator i Socialstyrelsens donationsregister. Även om du *inte vill donera organ* bör du registrera det i donationsregistret.

Om du vill donera *hela din kropp* till medicinsk och anatomisk undervisning måste du skriva ett avtal om detta med någon av de medicinska högskolorna, till exempel Umeå universitet, anatomiska avdelningen.

Det är inte möjligt att *villkora till vem* donation får ske. Du måste vilja donera dina organ och vävnader till vem som helst. En grundprincip inom hälso- och sjukvårdslagstiftning är att alla ska ha samma rätt till vård och behandling, oavsett ålder, kön, bostadsort, etnisk tillhörighet eller levnadsvanor.

Organ får tas emot för transplantation eller annat medicinskt ändamål under förutsättning att den avlidne *medgett det*

eller det på annat sätt går att utreda att donationsåtgärden överensstämmer med den avlidnes *inställning*.

Även om den avlidne inte uttryckligen meddelat att han eller hon samtycker till donation kan detta i vissa fall ske ändå. En förutsättning är dock att det inte finns anledning att anta att ingreppet skulle strida mot *den avlidnes vilja*. Den avlidne får inte skriftligen ha motsatt sig donation eller i övrigt uttalat sig emot donation. I dessa situationer får donation inte heller ske om någon som stått den avlidne nära motsätter sig det. Om det finns motstridiga uppgifter om den avlidnes inställning till donation får ingreppet inte genomföras.

Utgångspunkten vid organdonation är att detta sker från en avliden person. Vissa organ får dock tas från en *levande person*, förutsatt att personen samtycker samt att det inte kan befaras medföra allvarlig fara för givarens liv eller hälsa. Vidare ska donatorn som huvudregel vara släkt eller stå särskilt nära den person som man donerar till. Ett exempel på organ som kan transplanteras från en levande givare är njurar, då man kan klara sig utmärkt med bara en njure.

En allmänt känd organtransplantation från en levande donator är Sveriges prins Daniel, som var sjuk i en medfödd njursjukdom. Efter att fadern donerade en njure blev han frisk. Prins Daniel har i media uppgivit att donationen mer eller mindre räddade hans liv.

Sammanfattningsvis är utgångspunkten vid donation donatorns *vilja*. Var och en kan registrera sin inställning till donation i Socialstyrelsens donationsregister. Registrering är, som redovisas ovan, inte ett krav för att donation ska ske, om den avlidnes vilja kan uttrönas på annat sätt. Vill du läsa mer om donation finns det bra information på hemsidan www.livsviktigt.se.

Några avslutande reflektioner rörande donation. För många är tanken på döden avlägsen, men det kommer hända alla en dag. Genom donation kan du ändra någon annans liv. Antalet organdonationer räcker i dag inte till för att fylla det behov som finns. Många står på väntelista och varje år hinner många dö som en följd därav.

Jag uppmanar var och en *att göra ett aktivt val*, oavsett om du vill donera eller inte. Du registrerar din vilja i Socialstyrelsens donationsregistret www.socialstyrelsen.se/donationsregistret. Du kan logga in med e-legitimation och din anmälan tar bara en minut. På så sätt kan du själv bestämma vad som händer med dina organ och du besparar dina anhöriga svårigheten att behöva fundera över vad din vilja i donationsfrågan egentligen var. Om du väljer att donera ger du dessutom en mycket fin gåva, som kan rädda eller förbättra en annan människas liv. En riktigt god gärning.

AGNETA GUSTAFSSON
Advokat,
Advokatbyrån Nywa

Kalender

Ett urval av veckans händelser och evenemang i Umeå.

NYA BJÖRKSTA MARKNAD

24-26 maj

Knallemarknad i centrala Umeå.

Kungsgatan & Rådhusplanaden.

TOUGHEST & TOUGHEST FAMILY

26 & 27 maj

Utmanande hinderbana – på söndagen med familjeinriktning.

I20-området.

BETESSLÄPP

24 & 26 maj

Nu börjar korna släppas ut på olika håll i länet, bland annat på Forslunda 24 maj och hos Glassbonden 26 maj.

JIMMY CARR

Fredag 25 maj

Ståuppshow med den engelske komikern Jimmy Carr.

Umeå Folkets hus. Kl 19:30.

FOTBOLL DIV 1

26 & 27 maj

Umeå FC - Karlslunds IF HFK.
26 maj kl 15.

Team TG FF - Rynninge IK.
27 maj kl 15.

Umeå Energi Arena Sol.

LUST OCH FÄGRING

Söndag 27 maj

Försommarkonsert med kammarkören Sångkraft.

Norrlandsoperan. Kl 19.

Med reservation för eventuella ändringar eller fel

Kontakta mig för en fri värdering!

Nina Gottfridsson, fastighetsmäklare

telefon 070-666 40 73

nina.gottfridsson@maklarhuset.se

Renmarkstorget 11, Umeå

Har du en fråga? Skriv till Agneta!

Om du har funderingar kring bostadsköp, bilköp, juridik eller avtal, skicka din fråga till Agneta på e-postadressen advokaten@nywa.nu.

Vänligen notera att alla upplysningar enbart är informativa och inte utgör legal rådgivning. Rättslig rådgivning kan endast lämnas av advokat eller jurist som erhållit handlingar och fullständig information om omständigheterna i det enskilda fallet.